
EDITORIAL

LUBOMÍR MACHALA

Publikační přechod z knižních monografických ročenek vzešlých z každoročních seminářů pojmenovaných „Cenová bilance“ do zvláštního čísla recenzovaného časopisu *Bohemica Olomucensia* byl realizován na základě příspěvků ze dvou ročníků „Cenových bilancí“, konkrétně 2017 a 2018. Předkládané třetí číslo BO ročníku 2022 má v podtitulu dokonce roky tři, a to proto, že covidová pandemie sloučila „Cenové bilance“ 2019 a 2020 a k příspěvkům z tohoto semináře přibyly ještě další z „Cenové bilance“ věnované dílům vydaným v roce 2021. Zdůrazňuji, že tentokrát není pro řazení jednotlivých příspěvků rozhodující chronologická spojitost s tím kterým ročníkem „Cenové bilance“, protože při strukturaci čísla jsme uplatnili problémové či tematické souvislosti a paralely.

Tematizace vztahu literárních cen a literární kritiky, respektive problematika literární kritiky jako takové, je na našich „cenověbilančních“ jednáních poměrně častá. Úvodní stať Pavly Hartmanové ovšem tentokrát soudobou literární kritiku reflektuje netradičně, a to pomocí kvantitativní analýzy. Hartmanová dospívá k pozoruhodným a nejednou i překvapivým výsledkům (viz právě vazbu literárních ocenění a kritických ohlasů), jejichž význam ještě stoupne, bude-li obdobný průzkum realizován opakovaně.

Projekce autopsie do literární tvorby je velmi rozšířený, ale také velmi různorodý fenomén, což názorně dokládá blok statí Jakuba Češky, Ondřeje Sládka, Marka Lolloka a Martina Lukáše.

Tradiční jsou také historické inspirace a tvůrčí počiny vracející se do minulosti vzdálené i poměrně nedávné jsou v současné čes-

ké literatuře vskutku frekventované. Odpovídá tomu obsah i rozsah bloku statí jim věnovaných, přičemž s potěšením konstatuji, že díky článku Pavly Bergmannové o dramatických textech Tomáše Dianišky zůstala i tentokrát v „cenověbilančním“ zorném úhlu také aktuální dramatická tvorba. V souvislosti s „historickým blokem“ považuji za velmi podstatnou skutečnost, že mainstreamová literatura, popřípadě vysloveně populární čtivo produkované Pavlou Horákovou, Karin Lednickou, Alenou Mornštajnovou či Kateřinou Tučkovou jsou ve statích Marka Lolloka, Ivety Mikešové, Terezy Roháčové, Aleny Šidákové ad. reflektovány sofistikovane, erudovane, s ohledem na průkazné literárně-estetické kvality, popřípadě na jejich nedostatek či úplnou absenci. Petr Hrtánek pak připomíná, že díla inspirovaná historickými látkami píší také tvůrci zcela odlišného naturelu či autorské strategie, tedy například Petr Motýl nebo Petr Stančík. Jako nejvýznamnější v tomto bloku vnímám stať Karla Střelce „Věčné 20. století? K nejnovějším ‚paměťovým‘ prózám a jejich kritické a čtenářské recepci“, a to pro její zasvěcenost, myšlenkovou pronikavost a jazykovou přesnost.

Stejný autor se věnuje další příznačné tematické linii současné literatury, v níž rezonuje problematika genderové „jinakosti“. Dospívá přitom k závěru, že v případě knižní prvotiny Emy Labudové nazvané *Tapetář* je obtížné hledat zdroj publikovaných hodnotících superlativů v tvárných, respektive jazykových kvalitách textu. Naopak Martina Buzinkaiová shledává literární zprostředkování dotyčné problematiky v případě jiného debutu, konkrétně souboru povídek *Jednorožce* slovenské autorky Barbary Hříbové, za nápadité a umělecky přesvědčivé.

Třebaže konferenční program, připomenutý na následujících stranách, obsahuje u jména Marty Součkové příspěvek nazvaný „K problematike priestoru (regiónu) v prózach Víťa Staviarskeho, Michaely Rosovej a Aleny Sabuchovej“, odevzdala tato prešovská literární vědkyně nakonec k publikování stať s titulem „K hybridizácii v súčasnej slovenskej próze“, v níž zcela oprávněně zpochybňuje rigidně geno-

logickou percepci literárních děl a v níž také znovu operuje s pojmem „hybridizace“. Jsem si vědom, že tak nečiní pouze ona, ale stejně jako na prešovské konferenci, již autorka sama v textu připomíná, i nyní pochybuji o užitečnosti aplikování/zavádění tohoto termínu, jehož sémantický prostor je podle mne společný s dříve běžně užívaným synkretismem. Domnívám se, že termín synkretismus je pro účely humanitních a uměleckých věd vhodnější a zažitéjší, hybridizaci bych ponechal technikům a přírodovědcům.

Jedinečným příkladem uměleckého synkretismu je například „vymyslený vlastný životopis“, tedy autorská charakteristika, kterou nedávno zemřelý vynikající spisovatel Pavel Vilikovský používal pro svou poslední prózu *RAJc je přeč*. Této životní a tvůrčí bilanci se (i v souvislosti s Vilikovského úmrtím) věnuje v článku „Pavel Vilikovský je pryč“ původce tohoto editoria.

Žánrový a druhový synkretismus jako jeden z hlavních rysů tvůrčí poetiky Boženy Správcové reflektuje v závěrečné stati Jakub Chrobák, který tak pokračuje ve snaze poukazovat na dlouhodobě nedocenené tvůrce české literatury (na „Cenové bilanci 2018“ to byl třeba Jaroslav Erik Frič).

Doufám, že publikační výstup, který jsme ve spolupráci s většinou účastníků „Cenových bilancí“ 2019–2020 a 2021 připravili, bude aktuálně i v budoucnu jeho případnými čtenáři považován za obsažný a přínosný.